

JUOZAS GEGUŽIS- DIEMEDIS 1923 04 17–1951 09 27

Dainavos apygardos vadai. Pirmas iš kairės Juozas Gegužis-Diemedis (1950 07–1951 09) ir Lionginas Baliukevičius-Dzūkas (1949 05–1950 06). 1949 m. (Genocido aukų muziejaus fondas)

Dainavos apygardos vadas Juozas Gegužis-Diemedis (prigulęs pirmas iš dešinės) vizituoja Šarūno rinktinės Mindaugo grupės partizanus. Trečioje eilėje antras iš dešinės stovi Bronius Šalaševičius-Žilvitis (Genocido aukų muziejaus fondas)

Juozas Gegužis-Diemedis gimė 1923 m. balandžio 17 d. Alytaus aps. Seirijų vls. Gervėnų k. Baigė Seirijų pradžios mokyklą, Alytaus mokytojų seminariją. Nacių okupacijos metu dirbo Seirijų valsčiaus sekretoriumi.

Nuo 1945 m. vasaros A. Juozapavičiaus grupės partizanas, Pietų Lietuvos (Nemuno) partizanų srities vado Juozo Vitkaus-Kazimieraičio adjutantas ir štabo darbuotojas: lydėdavo srities vadą kelionėse, mašinėle spausdino aplinkraščius, įsakymus ir kitus dokumentus.

1946 m. liepos pradžioje, vengiant rusų persekiojimo, Pietų Lietuvos (Nemuno) partizanų srities vadavietė buvo perkelta į Žaliamiškį. Į ją kartu su J. Vitkumi-Kazimieraičiu, srities štabo viršininku Sergijumi Staniškiu-Antanaičiu, štabo nariu Antanu Kulikausku-Daktaru persikėlė ir J. Gegužis-Diemedis. 1946 m. liepos 2 d. Kazimieraitį su Diemedžiu, išėjusius iš bunkerio į pamiškę, prie Janavo kaimo užklupo MVD kariuomenės būrys. J. Gegužiui pavyko pasitraukti, o srities vadas J. Vitkus, sunkiai sužeistas, mirė vežamas į Guobinių kaimą.

1947 m. rugsėjo 24–25 d. J. Gegužis-Diemedis kaip A. Juozapavičiaus grupės štabo viršininkas dalyvavo visuotiniame Dainavos apygardos partizanų vadų posėdyje, kuriame ši grupė buvo įtraukta į Dainavos apygardą. J. Gegužis-Diemedis tapo šios apygardos Šarūno rinktinės A. Juozapavičiaus tėvūnijos štabo viršininku. 1947 m. spalio 20 d. paskirtas Dainavos apygardos Šarūno rinktinės štabo viršininku.

1949 m. gegužės 19–20 d. vykusiame Dainavos apygardos vadų sąskrydyje J. Gegužis-Diemedis išrinktas Šarūno rinktinės vadu. Dalyvavo leidžiant rinktinės laikraštį „Laisvės rytas“. Adolfo Ramanausko-Vanago nuomone, tai buvo „ypatingai uolus ir pareigingas vadas“.

1950 m. gegužės 30 d. Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio (LLKS) Tarybos prezidiumo pirmininko Jono Žemaičio-Vytauto aktu J. Gegužiui-Diemedžiui suteiktas kapitono laipsnis. 1950 m. liepos 12 d. Pietų Lietuvos (Nemuno) partizanų srities vado S. Staniškio-Lito jis paskirtas Dainavos apygardos vadu ir srities vado pavaduotoju.

1951 m. rudenį MGB provokatorių, vaizduojančių iš Lenkijos į Lietuvą perėjusius partizanus, J. Gegužis-Diemedis buvo iškviestas į susitikimą. Žuvo 1951 m. rugsėjo 27 d. Veisiejų rajono Bestraigiškės miške provokatoriams į bunkerį įmetus granatą su paralyžiuojančiosiomis dujomis (nenorėdamas būti suimtas gyvas, spėjo nusišauti).

Lietuvos Respublikos Prezidento 1998 m. gegužės 19 d. dekretu J. Gegužis apdovanotas Vyčio Kryžiaus 2-ojo laipsnio ordinu (dabar – Vyčio Kryžiaus ordino Komandoro kryžius), 2005 m. gruodžio 22 d. jam pripažintas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos Prezidento 2006 m. vasario 8 d. dekretu suteiktas pulkininko laipsnis (po mirties).